

Kort historik vedrørende Gudbjerg Sogn

Gudbjerg Sogn

Har som bekendt 5 landsbyer: Gudbjerg, Ellerup, Brænderup, Lakkendrup og Brændeskov, men hvordan er de opstået, og hvorfor fik de netop disse navne, som vi kender i dag.

Oprindeligt var det kun kyststrækninger, der var beboet, men efterhånden som befolkningstallet voksede, og agerdyrkning blev mere almindeligt, måtte der nødvendigvis ryddes skov længere inde i landet, og i takt hermed opførtes beboelser, som så igen udviklede sig til landsbysamfund.

En ældre kilde beretter, at navnet Gudbjerg (Guds Bjerg) kan være dannet af ordet "Gud" og derved hentyde til gudsdyrkelse, mens sidste stavelse "Bjerg" peger på en høj beliggenhed - altså en bakketop. Og så er det pludselig indlysende, at navnet kunne stå i forbindelse med oldtidsgravene (jættestuerne) i Gudbjerglund.

Stednavneforskningen nærer heller ikke megen tvivl om denne teori, der peger på en betydelig hedensk helligdom langt tilbage i tiden, og længe før kristendommen holdt sit indtog i Danmark (Ansgar ca. år 962).

Navnet Gudbjerg har gennem tiderne været skrevet/stavet på mangfoldige måder. Eksempelvis i 1462 som Guthbergh og senere i 1608 Guldbierrigh. Men hvorom alting er, så er Gudbjerg den ældste by "Adelbyen", og de øvrige fire er såkaldte "Datterbyer". Ellerup, Brænderup og Lakkendrup benævnes "Torper" dvs. små landsbyer grundlagt af udflyttere fra "Adelbyen".

Bynavne, der ender på -torp, -rup, -drup og -strup, er så godt som altid udsprunget fra en anden by.

Ellerup skulle således være opstået af mandsnavnet "Efli", (Første udflytter fra Gudbjerg). I året 1494 blev byens navn skrevet Eldrop!. Lakkendrup skrives i året 1452 Lakkedorp og må være sammensat af mandsnavnet "Lakke" og Torp (landsby) - Lakke er i øvrigt gammelsvensk! Samme år skrives Brænderup som Brægendorp, hvor "Brækne" - gammeldansk ord - indgår (betyder bregne). Brændeskov kendes ikke i middelalderlig form, men nævnes skal, at den 25. juni 1536 får rigskansler Johan Friis, Hesselagergård skøde på Brændeskovgård, som dengang blev stavet lidt anderledes - nemlig Brendeskoufgaard. Navnet Brændeskov kan have rødder til bregne-planten - på lige fod med Brænderup.

Den største og mest markante begivenhed i Gudbjergs historie - andragende perioden fra Middelalderen og op til nyere tid - har utvivlsomt været "Udskiftningen", som påbegyndte i 1802, hvor de fleste af landsbyens gårde blev flyttet ud på deres respektive jordlodder. Seneste store forandring i bybilledet fandt sted i forbindelse med opførelsen af Centralskolen og tilhørende idrætsanlæg, der begge blev indviet i 1960, samt i kølvandet etablering og bosætning af Præstemarken.

Sidstnævnte betød, at de to bydele ("ny og "gammel") kom til at hænge bedre sammen, for godt nok var der huse på nordsiden af nuværende Byvej, men overfor var der åben mark næsten fra Ørbækvej til Alderdomshjemmet (Plejecentret).

NB: Fremover vil mine indlæg ikke udelukkende være af historisk karakter, men et sundt mix af "før & nu", så også hverdagen i det gode gamle Gudbjerg Sogn tilgodeses.

Et gammelt ordsprog: " Du skal kende din fortid - for at forstå din nutid og der ud fra forme din fremtid ", har stadigvæk en vis relevans.

Med venlig hilsen

Skakbonden